

§ 290 Yttrande över Naturvårdsverkets och Statskontorets rapporter Översyn av åtgärdsprogram för luftkvalitet

Dnr KS 2020-000299 420

Kommunstyrelsens beslut

Skellefteå kommun yttrar sig enligt kommunledningskontorets förslag.

Sammanfattning

På grund av för stora nationella luftföroreningar har regeringen gett Naturvårdsverket och Statskontoret i uppdrag att både analysera nuläget och lämna förslag till åtgärder. Sedan tidigare har ett antal kommuner och länsstyrelser upprättat åtgärdsprogram för att förbättra luftkvalitén. Bedömningen är att dessa till delar inte blivit nog kraftfulla eller inte prioriterats tillräckligt. Regeringen har skickat Naturvårdsverkets och Statskontorets nya förslag till förändringar på remiss till bland annat Skellefteå kommun. Förslagen innebär förändrade ansvarsförhållanden och ökade krav. Kommunledningskontoret anser att kommunen ska tillstyrka de båda myndigheternas förslag.

Beslutsunderlag

Kommunstyrelsens arbetsutskotts protokoll 2020-06-02 § 211
Kommunledningskontorets tjänsteskrivelse 2020-05-20
Miljödepartementets remiss 2020-04-02

Skickas till:

Miljödepartementet

Kommunstyrelsen

Förslag till yttrande över remisser om åtgärdsprogram för luftkvalité

Sammanfattning

På grund av för stora nationella luftföroreningar har regeringen gett Naturvårdsverket och Statskontoret i uppdrag att både analysera nuläget och lämna förslag till åtgärder. Sedan tidigare har ett antal kommuner och länsstyrelser upprättat åtgärdsprogram för att förbättra luftkvalitén. Bedömningen är att dessa till delar inte blivit nog kraftfulla eller inte prioriterats tillräckligt. Regeringen har skickat Naturvårdsverkets och Statskontorets nya förslag till förändringar på remiss till bland annat Skellefteå kommun. Förslagen innebär förändrade ansvarsförhållanden och ökade krav. Kommunledningskontoret anser att kommunen ska tillstyrka de båda myndigheternas förslag.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen godkänner kommunledningskontorets förslag till yttrande

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse

Lars Hedqvist
Planeringschef

Bakgrund

Ren luft är ett av de viktigaste nationella miljömålen. Under de senaste årtiondena har också olika satsningar och kravinskrävningar gjort att luften i Sverige påtagligt förbättrats. Ökade krav på industrin, förändrad energianvändning och uppvärmning av hushållen samt minskade emissioner från fordonstrafiken har inneburit stora framsteg. Ändå bedöms 7 600 personer i landet dö i förtid på grund av brister i luftkvaliteten. Problemen är störst i storstäderna men också centralt i ett antal mellanstora och några mindre städer. Bristerna är så stora att EU-kommissionen hotat Sverige med sanktioner om inte luften förbättras. Mätningar och simuleringar visar att på vissa platser i landet klaras varken miljömålet Ren luft eller miljökvalitetsnormerna (MKN) av vissa utsläppsparmetrar. I Västerbotten är det centrala Umeå och Skellefteå som har problem främst med kvävedioxid från fordonstrafik. Naturvårdsverket och Statskontoret har fått regeringens uppdrag att analysera nuläget beträffande luftkvalité och lämna förslag till åtgärder. Vissa kommuner och länsstyrelser där MKN inte klaras har upprättat åtgärdsprogram för att förbättra luftkvaliteten. Eftersom det fortfarande kvarstår stora brister beträffande luftkvaliteten är bedömningen att åtgärdsprogrammen till delar inte är nog kraftfulla eller inte prioriteras tillräckligt. Naturvårdsverket och Statskontoret har därför, var för sig, efter samråd med vissa aktörer tagit fram förslag till systemförändringar och krav på åtgärdsprogram.

Naturvårdsverket har i sin utredningsrapport föreslagit ett stort antal konkreta förändringar och åtgärder. Naturvårdsverket bedömer att dessa kommer att medföra nedanstående effekter

- En nationell lägesbild av luftvårdsarbetet och tydligare roller och ansvarsfördelning mellan stat och kommun
- Att kontrollen av luftkvalitet blir bättre och uppfyller EU:s regelverk
- Att regelverket för åtgärdsprogrammen skärps så att fler åtgärdsprogram innehåller effektiva åtgärder
- Att tiden för att ta fram åtgärdsprogrammen kortas så att åtgärdsarbetet kan komma igång och att miljökvalitetsnormerna därmed följs snabbare
- Att kommunerna får hjälp och stöd att möta miljökvalitetsnormerna på ett kostnadseffektivt sätt samt att det förebyggande luftvårdsarbete förbättras
- Att kommunen och staten får fler och mer flexibla verktyg för att minska luftföroreningshalterna

Statskontoret har i sin utredningsrapport föreslagit fyra administrativa förslag. Man anser att Naturvårdsverket ska

- få besluta direkt om kommunen eller länsstyrelsen ska ta fram åtgärdsprogram, istället för att låta beslutet gå via länsstyrelsen
- förbättra sin vägledning i arbetet med åtgärdsprogram
- kvalitetsgranska fastställda program utifrån kraven i regelverken, och återkoppla till berörda aktörer
- följa upp åtgärdsprogrammen

Kommunledningskontorets förslag till yttrande

Skellefteå kommun anser att Naturvårdsverkets och Statskontorets respektive remissversion för utformning och krav på åtgärdsprogram i princip är rimliga och nödvändiga. Arbetet med monitorering och tillsyn centraliseras om förslagen genomförs. Förslaget som helhet innebär ett större fokus på frågan och därmed en ökad status för samtliga berörda aktörer. För programupprättarna innebär förslagen krav på ökat engagemang men också ökade kostnader. I Skellefteå har det sedan 2010 bedrivits ett omfattande arbete för systemomställningar mot mer kollektivtrafik, gång- och cykeltrafik samt resor och transporter med fossilmfria fordon. Men ett kvarstående och överskuggande problem är emissioner från trafik på allmän väg genom centrala Skellefteå. Avsaknad av funktionell järnvägstrafik och stor andel genomfartstrafik medför en stor miljöbelastning utanför kommunens kontroll. I processen för upprättande av åtgärdsprogram måste ansvarsfördelningen vara tydlig och därmed också för åtgärders utförande. Det delade ansvaret måste beaktas i tillsynen och myndighetsutövningen kring åtgärdsprogrammen.